

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ครอบคลุม 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1. วิสัยทัศน์และการบริหาร ได้แก่ กฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษา โครงสร้าง ระบบการศึกษาของประเทศ 2. กลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา 3. การมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาของประเทศ 4. การพัฒนาและแก้ปัญหามจัดการศึกษาด้วยการวิจัย และ 5. สิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการศึกษา คือ เอกสาร งานวิจัย บทความ หนังสือ ตำรา บันทึก สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กรณีเป็นรายงานวิจัยหรือบทความวิจัย จะต้องเป็นรายงานย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี หรือระหว่างปี พ.ศ 2553 – 2558

ตัวอย่างของการศึกษา คือ เอกสาร รายงานวิจัย บทความ หนังสือ ตำรา บันทึก สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้ดำเนินการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของเอกสารแล้ว โดยพิจารณาจากแหล่งที่มาของเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ หรือเป็นเอกสารที่มาจากองค์กรหรือบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งได้จำนวนตัวอย่างของเอกสารสำหรับการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 30 รายการ

นอกจากการดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ยังดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรทางการศึกษา ชุมชนทางการศึกษา และ/หรือผู้นำทางการศึกษาในประเทศอาเซียน ฯลฯ

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาไทยกับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีขั้นตอนของการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศอาเซียน และดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาที่รวบรวมไว้ในขั้นต้น จัดทำสรุปผล

ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 9 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรทางการศึกษา ชุมทางการศึกษา และ/หรือผู้นำทางการศึกษา ในประเทศอาเซียน วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วจัดทำสรุปผล

ขั้นที่ 3 นำรายงานผลการสังเคราะห์จากเอกสารงานวิจัย (ขั้นที่ 1) และรายงานผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (ในขั้นที่ 2) มาศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทย

ขั้นที่ 4 จัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทย

ขั้นที่ 5 จัดทำรายงานรูปแบบสมบูรณ์ของการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาไทยกับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบบันทึกการจัดการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน (ใช้สำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารงานวิจัย บทความ) ตามขอบเขตของเนื้อหาการจัดการศึกษา 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) วิสัยทัศน์และการบริหาร ได้แก่ กฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษา โครงสร้าง ระบบ การศึกษาของประเทศ

2) กลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา

3) การมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาของประเทศ

4) การพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย

5) สิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ตามขอบเขตด้านเนื้อหาทั้ง 5 ประเด็น ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งข้อคำถามประกอบด้วยรายการคำถาม ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อาทิ ประเทศอาเซียนที่ให้ข้อมูลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ลักษณะของการจัดการศึกษา จุดแข็งหรือจุดเด่นของการจัดการศึกษา จุดที่ต้องพัฒนาของการจัดการศึกษา และจุดเน้นของการจัดการศึกษาของทั้ง 5 ประเด็นของประเทศอาเซียน เป็นต้น

การรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวม จาก 2 ส่วน ดังนี้

1. เก็บรวบรวมจากเอกสาร งานวิจัย บทความ มีขั้นตอนของการดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการสืบค้นข้อมูล ในรูปแบบของรายงานข้อมูลด้านการศึกษา รายงานวิจัย บทความเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ของประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ จากเว็บไซต์ของ กระทรวงศึกษาธิการ เว็บไซต์ International Bureau of Education เว็บไซต์โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (Thai Library Integrated System) หอสมุด และอื่นๆ

1.2 หลังจากนั้นประเมินคุณภาพของเอกสารที่สืบค้นมาได้ โดยพิจารณาจาก 1) แหล่งที่มาของข้อมูล 2) ปีที่ตีพิมพ์ ซึ่งต้องอยู่ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2558 และคัดเลือกสำหรับการดำเนินการสังเคราะห์ต่อไป

1.3 ผู้วิจัยอ่านข้อมูลจากเอกสารที่ได้ แล้วจัดบันทึกลงแบบบันทึกข้อมูล การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาไทยกับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน

1.4 ดำเนินการสังเคราะห์เนื้อหา ที่ได้บันทึกลงแบบบันทึกแล้วทำข้อมูลสรุป เป็นประเด็น ทั้ง 5 ด้าน โดยแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับจุดร่วมและจุดต่างของการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ และจัดทำเป็นข้อมูลผลการศึกษาในบทที่ 4

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาในแต่ละประเทศอาเซียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง มีขั้นตอนของการดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเข้าพบและเข้าสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูล โดยแนบแบบสัมภาษณ์ไปพร้อมด้วย

2.2 ดำเนินการเข้าพบและสัมภาษณ์ ตามวันเวลาและสถานที่ที่ได้ประสานไว้

2.3 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวิจัย และขออนุญาตสัมภาษณ์ โดยทำการจดบันทึกข้อมูล และขออนุญาตบันทึกเสียง เพื่อถอดเทปคำสัมภาษณ์ประกอบการจัดทำรายงานผลการศึกษาเท่านั้น

2.4 เริ่มดำเนินการรวบรวมข้อมูล ตามแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ ซึ่งใช้ระยะเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง

2.5 เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว จึงขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.6 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาถอดเทป เพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาไทยกับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้ จากเอกสาร งานวิจัย บทความและจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาในแต่ละประเทศอาเซียน